

Scaling-Up NCD Interventions in South-East Asia

Phân tích thực trạng về kiểm soát và dự phòng các bệnh không lây nhiễm Các khuyến nghị dành cho nghiên cứu triển khai trong dự án SUNI SEA

Dịch tễ học

Quốc gia	Việt Nam
Tỷ lệ chết do các BKLN	75%
Tỷ lệ chết do các bệnh tim mạch	40% (trong số các BKLN)
Đái tháo đường	3%
Tăng huyết áp	18.5% nam/10.2% nữ
Thừa cân/Béo phì	Béo phì: 1.2% nam/2.1% nữ
Hút thuốc lá	57% nam/1.7% nữ
Sử dụng rượu, bia theo tháng	25.1 % nam/0.6% nữ
Hoạt động thể lực không đủ tiêu chuẩn	27.1% nam/30.9% nữ
Chú ý	Tỷ lệ chết do các BKLN và tỷ lệ chết nói chung tăng 30% từ năm 1976 đến 2009.

Các can thiệp hiện hành

Chiến lược quốc gia

Chính phủ Việt Nam đã giới thiệu hệ thống bảo hiểm y tế mà sẽ được nhân rộng toàn quốc vào năm 2025. Chính phủ sẽ tăng cường hệ thống chăm sóc sức khỏe ban đầu với trọng tâm là cung cấp gói dịch vụ y tế cơ bản. Với đội ngũ nhân viên và nguồn lực phù hợp, việc chăm sóc sức khỏe sẽ gần gũi hơn với người dân và việc quản lý các BKLN sẽ được thực hiện cho tất cả người dân trong cộng đồng. Việc tăng tỷ lệ bao phủ của bảo hiểm y tế sẽ giúp tăng số người được tiếp cận với các dịch vụ BKLN.

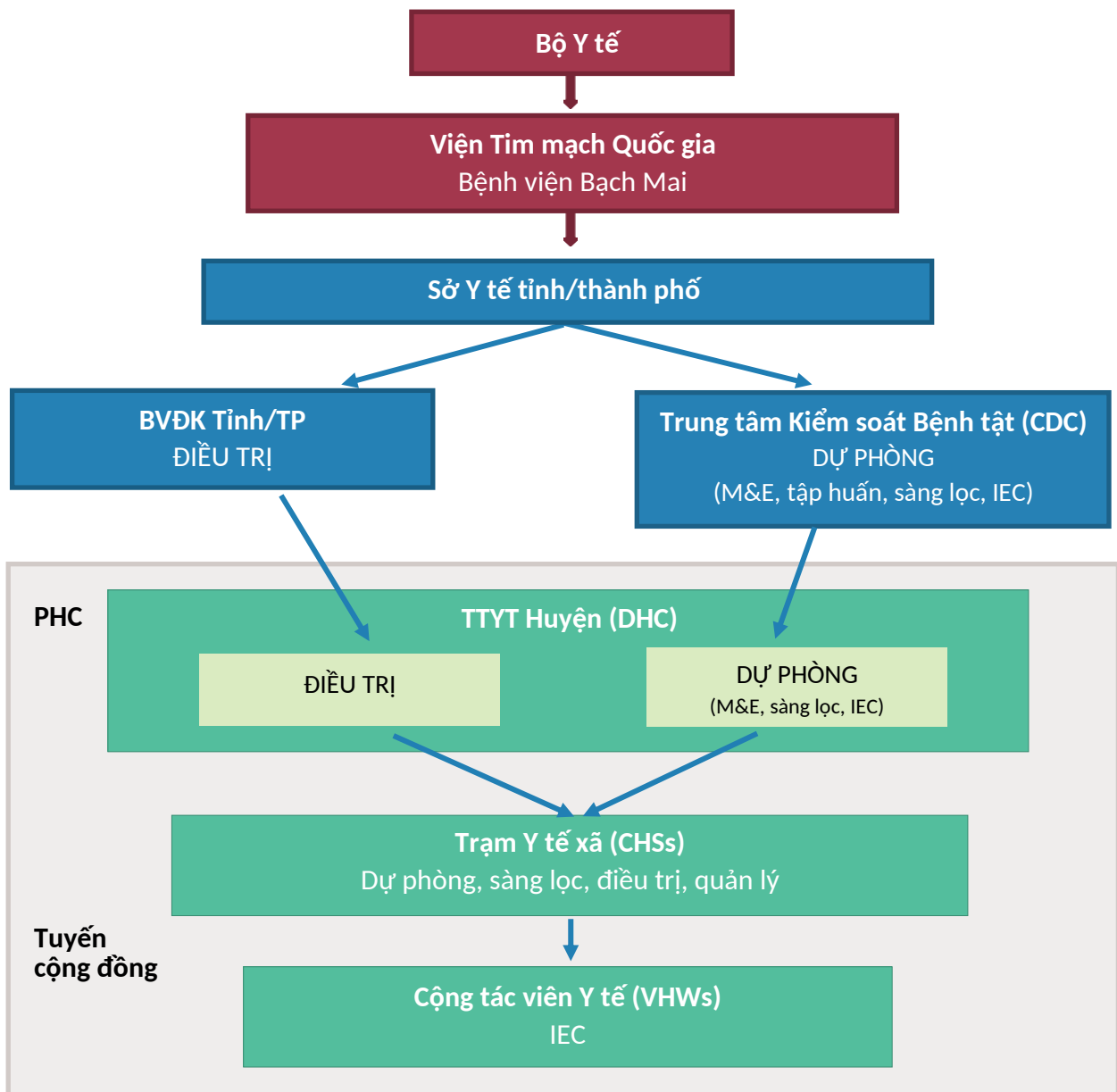
Các can thiệp của cơ sở chăm sóc sức khỏe ban đầu

Dự án “Quản lý bệnh tăng huyết áp (THA) và đái tháo đường (ĐTĐ) ở cộng đồng” là một can thiệp tại các cơ sở y tế do Bộ Y tế tài trợ. Mục tiêu của can thiệp này là thực hiện/chuyển giao công tác chăm sóc như sàng lọc, chẩn đoán và quản lý bệnh nhân mắc các bệnh BKLN hoặc các nhóm nguy cơ cho các Trạm Y tế xã. Các y, bác sĩ và nhân viên y tế thôn bản được đào tạo về quản lý BKLN tại Trạm Y tế. Mô hình “Lồng ghép quản lý và dự phòng các BKLN và các rối loạn tâm thần” tại TYT xã có các mục tiêu tương đương. Ngoài việc cung cấp các dịch vụ cho bệnh nhân, việc giám sát bệnh nhân cũng đã được thiết lập. Tại Bắc Giang, hệ thống chuyển tuyến từ Trạm Y tế xã đến Bệnh viện Huyện đã được thêm vào danh sách dịch vụ. Dự án thí điểm về gói dịch vụ Y tế cơ bản tại Trạm y tế xã đã thực hiện tư vấn cho bệnh nhân về cách sử dụng thuốc và hướng dẫn bệnh nhân tự theo dõi huyết áp tại nhà.

Scaling-Up NCD Interventions in South-East Asia (SUNI-SEA) is a research consortium project delivered through a collaboration of nine consortium members. This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 825026.

Chương trình quốc gia về kiểm soát các BKLN

Các can thiệp tại cộng đồng

Một trong những hoạt động can thiệp dựa vào cộng đồng mà có liên quan ở Việt Nam là các Câu lạc bộ Liên thế hệ Tự giúp nhau (CLB LTH TGN), đó là một nhóm đoàn kết đa chức năng và bền vững. Mục đích của CLB là cải thiện phúc lợi của người cao tuổi và cộng đồng thông qua cách tiếp cận liên thế hệ và tự lực. Bằng nhiều lĩnh vực hoạt động khác nhau, CLB đã mang lại những lợi ích lâu dài và toàn diện, bao gồm an sinh xã hội, giảm nghèo đói, già hóa dân số. Các hoạt động của CLB nhằm ngăn ngừa và quản lý các BKLN như ĐTDĐ và THA. Các hoạt động liên quan đến chăm sóc sức khỏe trong CLB được chia thành bảy nhóm chính, đó là: giáo dục tự chăm sóc, theo dõi huyết áp và cân nặng, tập thể dục phù hợp, khám sức khỏe định kỳ, tiếp cận bảo hiểm y tế, tình nguyện viên chăm sóc tại nhà, hỗ trợ chăm sóc được trả lương. Giáo dục tự chăm sóc bao gồm các buổi nâng cao sức khỏe và các buổi đọc hiểu về sức khỏe ít nhất một quý một lần. Việc theo dõi huyết áp và cân nặng được thực hiện ít nhất mỗi tháng một lần cho

các thành viên CLB. CLB tổ chức và khuyến khích các thành viên tham gia tập thể dục thường xuyên (tập thể dục, chơi thể thao, tập thái cực quyền, đi bộ, v.v.). Các thành viên được khuyến khích tham gia tập thể dục ít nhất 3 lần mỗi tuần. Việc khám sức khỏe định kỳ có sự phối hợp của các Trạm Y tế xã và các tổ chức như Hội Liên hiệp Phụ nữ, Hội Người cao tuổi, Mặt trận Tổ quốc và Hội chữ thập đỏ.

Phù hợp với những kết quả thu được từ việc nghiên cứu tài liệu sẵn có

Mục tiêu chính của bốn can thiệp tại cơ sở chăm sóc sức khỏe ban đầu là chuyển một phần công tác phòng ngừa và quản lý BKLN sang tuyến cuối cùng của hệ thống chăm sóc sức khỏe. Tuy nhiên, chúng tôi không tìm thấy bất kỳ nghiên cứu nào trong khu vực Đông Nam Á tập trung vào việc chuyển hướng của các can thiệp này. Tư vấn nhóm về cai thuốc lá được coi là có tính chi phí - hiệu quả, giống như việc bác sỹ đưa ra lời khuyên và các hỗ trợ về thuốc. Sàng lọc có tính chi phí - hiệu quả khi nhắm vào các nhóm có nguy cơ cao và thực hiện theo dõi quá trình điều trị. Tư vấn có tính chi phí - hiệu quả đối với nhóm người có nguy cơ mắc bệnh tim mạch từ trung bình đến cao. Mặc dù tính chi phí - hiệu quả cao, nhưng trong bối cảnh hạn chế về nguồn lực thì ngân sách của các can thiệp này cần được cân nhắc. Trong nhóm nguy cơ cao của bệnh ĐTD, cả chương trình tự quản lý và chương trình điều trị bằng thuốc kết hợp tư vấn đều có tính chi phí - hiệu quả khi tính đến yếu tố phòng ngừa ban đầu và nhắm vào mục tiêu tiến triển của bệnh. Chương trình CLB LTH TGN được thí điểm ở Việt Nam như đã trình bày ở trên chủ yếu tập trung vào việc sàng lọc và phát hiện sớm các yếu tố nguy cơ, theo dõi sự phát triển của yếu tố nguy cơ, giáo dục sức khỏe về tự chăm sóc và phòng ngừa các yếu tố nguy cơ đó và các can thiệp về lối sống. Hoạt động tư vấn nhóm và nhóm đi bộ là có hiệu quả. Việc sàng lọc cho các những người bị THA mà chưa được chẩn đoán và điều trị là hiệu quả về chi phí, tuy nhiên còn tùy thuộc vào đặc điểm của nhóm đối tượng, khoảng thời gian tầm soát và mức độ tiếp nhận điều trị.

Nhìn chung, các can thiệp thí điểm là nhất quán với các bằng chứng tìm được từ các tài liệu về chi phí - hiệu quả tại Đông Nam Á. Việc chuyển dịch vụ chăm sóc sang tuyến cuối cùng của hệ thống chăm sóc sức khỏe ở Việt Nam có vẻ như sẽ cải thiện khả năng tiếp cận và độ bao phủ tại cộng đồng.

Bài học kinh nghiệm cho SUNI-SEA

Các hoạt động của CLB LTH TGN sẽ là trọng tâm của nghiên cứu triển khai trong dự án SUNI-SEA. Việc tầm soát bệnh ĐTD và THA dựa vào cộng đồng sẽ được mở rộng. CLB sẽ đóng một vai trò trong việc đạt được tỷ lệ phát hiện cao. Hoạt động theo dõi trong CLB sẽ tăng cường sự hỗ trợ đồng đẳng, giúp đạt được các mục tiêu về sức khỏe thông qua cải thiện lối sống.

Thêm vào đó, việc sàng lọc tại TYT xã và sàng lọc hàng loạt sẽ nâng cao nhận thức của cộng đồng về các BKLN.

Sự hợp tác chặt chẽ giữa các tình nguyện viên của CLB và cán bộ TYT xã sẽ cải thiện việc theo dõi người có yếu tố nguy cơ. Các CLB sẽ hỗ trợ các bệnh nhân THA và ĐTD tuân thủ điều trị.

Các hoạt động của dự án SUNI-SEA tại Việt Nam 2020 - 2022

Hợp phần Can thiệp	Hoạt động
Nâng cao năng lực	<ul style="list-style-type: none">• Tập huấn cho các TNV của CLB• Hội thảo về chăm sóc và tạo động cơ cho nhóm• Tập huấn cho CB CSSKBD
Sàng lọc	<ul style="list-style-type: none">• Sàng lọc cơ bản: BMI, đo huyết áp, ĐTD• Sàng lọc cho nhóm nguy cơ cao
Nâng cao sức khỏe	<ul style="list-style-type: none">• Các buổi Giáo dục Sức khỏe• Thông báo về các dịch vụ sẵn có• Chăm sóc liên tục cho nhóm nguy cơ cao trong cộng đồng• Tăng cường hoạt động thể lực• Tăng cường các hoạt động nhóm (làm vườn, đi bộ, vv)
Hòa nhập, an sinh xã hội và phúc lợi xã hội	<ul style="list-style-type: none">• Chăm sóc liên tục và hỗ trợ xã hội cho các thành viên phải nằm giường• Thiết lập các mối quan hệ với các tổ chức đại chúng về sức khỏe và phúc lợi xã hội• Tạo ra hệ thống chuyển tuyến giữa cộng đồng và các TYT xã